

Rezime izvještaja guvernerke – april 2024.

U Izvještaju guvernerke za april 2024. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2024. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u aprilu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2024. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, na osnovu kvartalnih procjena, u 2023. godini ostvaren je realni rast BDP-a od 6% u odnosu na 2022. godinu. Prema preliminarnim podacima realni rast u Q1 2024. godine iznosio je 4,4%, u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u aprilu 2024. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,1%, dok je rast u odnosu na april prethodne godine iznosio 5,4%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u prva četiri mjeseca 2024. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila rast od 3,1%. Rast proizvodnje je evidentiran u sektoru prerađivačke industrije od 20,5% i sektoru vađenja ruda i kamena od 18,2%, dok je pad zabilježen u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 13,9%.

Ukupan broj dolazaka turista, prema preliminarnim podacima, u prva četiri mjeseca 2024. godine iznosio je 351.240, što je za 5,11% manje u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 2,11 miliona noćenja, što predstavlja pad od 14,66%. Broj dolazaka stranih turista se smanjio za 5,8%, dok se broj noćenja stranih turista smanjio za 16,05%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prvom kvartalu 2024. godine, u odnosu na isti period prethodne godine bilježi rast u većini vidova saobraćaja: u željezničkom za 6,8%, drumskom za 3,2% i prevozu putnika na aerodromima za 5,03%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2024. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 3,49% i rast efektivnih časova rada od 0,54% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječan broj zaposlenih u aprilu 2024. godine iznosio je 252.985 lica, što je za 0,75% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 6,09% više u odnosu na april 2023.godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u aprilu 2024. godine iznosio 36.421 što predstavlja pad od 1,9% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na april 2023. godine pad od 14,49%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 30. 04. 2024. godine, bio je 63.543 od kojih je 17.122 ili 26,94% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,5%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2022. godine rast iznosio 5,46%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju aprila 2024. godine iznosio 1.216.298.547,75 eura, i bio je veći za 1,62% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou za 17,5%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 30. 04. 2024. godine (17.122) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.797 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 34.821.239,08 eura što čini 2,86% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 15.325 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 1.181.477.308,67 eura što čini 97,14% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 30. 04. 2024. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 30,36% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,29% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 51,41% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata.

Ukupna aktiva banaka na kraju aprila 2024. godine iznosila je 6.624,49 miliona eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast od 195,21 milion eura, ili 3,04%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju aprila 2024. godine iznosili 4.368,65 miliona eura i u odnosu na april prethodne godine ostvarili su rast od 11,84%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili rast od 2,56%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju aprila 2024. godine iznosili su 162,31 milion eura i u odnosu na april 2024. godine bilježe pad od 10,6%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 44,45%.

Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju aprila 2024. godine iznosili su 207,67 miliona eura i činili su 4,75% ukupnih kredita. Na godišnjem nivou bili su niži za 3,92%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili pad od 1,16%.

Depoziti u bankama u aprilu 2024. godine iznosili su 5.334,69 miliona eura i u odnosu na april 2024. godine bilježe rast od 3,04%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 0,03%. Ukupan kapital banaka na kraju aprila 2024. godine iznosio je 830,89 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je viši za 13,51%, dok je u odnosu na prethodni mjesec viši za 1,36%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju aprila 2024. godine iznosila je 6,64%, i u odnosu na kraj aprila 2024. godine zabilježila je rast od 0,42 pp, dok je bila za 0,01 pp niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u aprilu 2024. godine iznosila je 6,89%, i na godišnjem nivou bilježi rast od 0,30 pp, dok je bila za 0,54 pp niža nego u prethodnom mjesecu. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,26% na kraju aprila 2024. godine i u odnosu na isti period prethodne godine bila je niža za 0,02 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca zabilježila pad od 0,01 pp.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 287,38 miliona eura na kraju aprila 2024. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 15,99 miliona eura ili 5,89%, dok bilježi rast od 1,33 miliona eura ili 0,47% na mjesečnom nivou. Tokom aprila 2024. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 71%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 29%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 45,99 miliona eura tokom prvih četiri mjeseca 2024. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,41%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,59%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi tokom četiri mjeseca 2024. godine iznosio je 1,94 miliona eura, ostvaren je kroz 348 transakcija i u odnosu na isti period prethodne godine bio je niži za 44,88%. Tržišna kapitalizacija na dan 30. 04. 2024. godine iznosila je 2.520,58 miliona eura, i na godišnjem nivou bilježi rast od 4,91%, dok na mjesečnom nivou bilježi pad od 1,16%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju aprila 2024. godine bila 14.788,40 indeksnih poena, bilježi rast od 1,47% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi pad od 0,59%. Indeks MNSE10 iznosio je 992,19 indeksnih poena i bilježi pad 0,62% u odnosu na april prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 1,46%.

Izvorni prihodi budžeta u prva četiri mjeseca 2024. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 896,1 milion eura i bili su viši za 10,7% u odnosu na planirane, a za 12,38% u odnosu na uporedni period 2023. godine. Budžetski rashodi iznosili su 841,55 miliona eura i zabilježili su pad od 7,65% u poređenju sa planiranim, a rast od 22,83% na godišnjem nivou. Budžetski suficit iznosio je 54,56 miliona eura ili 0,78% prognoziranog godišnjeg BDP-a.

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2024. godine, državni dug iznosio je 4.667,95 miliona eura ili 66,36% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 511,29 milion eura ili 7,27% BDP-a, a na spoljni dug 4.156,65 miliona eura ili 59,09% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 55,36% BDP-a.

U aprilu su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, u okviru implementacije druge faze regionalnog IPA projekta, predstavnici CBCG učestvovali su na radionici visokog nivoa na temu platnih sistema, koju je organizovala Narodna banka Austrije. U okviru istog projekta, u Češkoj narodnoj banci održana je radionica o sanaciji banaka, a u Banci Portugala radionica na temu zaštite korisnika finansijskih usluga, finansijske inkluzije i finansijske pismenosti. U okviru bilateralne tehničke saradnje sa partnerskim centralnim bankama, realizovana je bilateralna posjeta Hrvatskoj narodnoj banci na teme koje se tiču trezorskog poslovanja.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS sistema i DNS sistema iznosila je 100% u aprilu 2024. godine.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna

banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani, u skladu sa Zakonom o platnom prometu.